

УДК 339.9.012.24:631.5

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Л.В.Назарова, кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет*

Викладено результати дослідження розвитку міжнародної торгівлі Миколаївської області продукцією сільського господарства і переробних галузей. Запропоновано шляхи вирішення існуючих проблем та їх вирішення.

Изложены результаты исследований развития международной торговли Николаевской области продукцией сельского хозяйства и перерабатывающих отраслей. Предложены пути решения существующих проблем.

За оцінками експертів Світового банку, протягом перших десятиліть ХХІ сторіччя міжнародна торгівля залишатиметься основним двигуном глобальної світової економіки, а тому значення зовнішньоекономічних відносин постійно зростає. Розширення участі країн у міжнародному розподілі праці і різноманітних формах міжнародного бізнесу дозволяє швидкими темпами нарощувати економічний потенціал країни.

Економіка України відрізняється високим рівнем відкритості і значною залежністю від торгівлі з іншими країнами. Про це свідчать показники експортної квоти, що, за даними 2003 року, дорівнювала 54,8% та імпоротної квоти, яка знаходилася на рівні 49,1%.

Питаннями дослідження ролі і місця зовнішньоекономічних відносин в економіці країн займаються вітчизняні і зарубіжні вчені: Т.Мельник, Дж.Гелбрейт, Дж.Стігліц, В.Новицький, А.Кандиба.

Метою нашого дослідження є виявлення головних напрямків здійснення зовнішньоекономічних операцій, аналіз структури експорту і імпорту по основних видах продукції та пошук основних шляхів удосконалення зовнішніх відносин Миколаївської області.

Розвиток економіки України в цілому та Миколаївської області зокрема визначається розвитком реального сектору економіки, де виробляється продукція та послуги, які можуть бути реалізовані на світовому ринку, а також створюються умови для купівлі-продажу капіталу залежно від необхідності в ньому.

Структуру зовнішньої торгівлі Миколаївської області з країнами світу показано в таблиці 1.

Як видно з даних таблиці, у структурі експорту Миколаївської області найбільшу питому вагу мають країни СНД — 51,1%. Якщо порівнювати цей напрямок експорту з даними в цілому по Україні, який складає 26,2%, то стає зрозумілим важливість торгівлі з нашими найближчими сусідами. Імпорт з країн СНД знаходиться на рівні 21,2%, в тому числі з Російської Федерацією — 18,3%. Досить велику питому вагу у структурі експорту-імпорту Миколаївської області мають країни Європи — 25,7% та 31,9% відповідно.

Однією із складових світового ринку є продовольчий ринок. Він представляє собою складну економічну систему, розвиток якої значною мірою залежить від багатьох факторів, основними серед яких є природно-кліматичні, організаційно-економічні, науково-технічні, соціальні та інші, які визначають умови функціонування продуктивних сил. До найважливіших з них належать платоспроможний попит населення, економічний потенціал агропромислово-

го комплексу, рівень вітчизняного виробництва сільськогосподарської продукції, рівень розвитку ринкової інфраструктури, міжрегіональний поділ праці, характер зовнішньоекономічних зв'язків тощо.

Таблиця 1

**Географічна структура зовнішньої торгівлі
товарами області за січень-листопад 2004 року**

Країни і регіони	Експорт		Імпорт		Сальдо, тис.дол.
	вартість, млн.дол.	%	вартість, млн.дол.	%	
Країни СНД	292,4	51,1	59,8	21,2	232,6
в т.ч.- Російська Федерація	251,6	44	51,1	18,3	200,5
Європа	146,9	25,7	89,9	31,9	57,1
в т.ч. - Італія	26,9	4,7	13,2	4,7	13,7
- Німеччина	15,8	2,8	17,2	6,1	-1,5
- Франція	1,4	0,2	8,4	3	-7
- Польща	2,4	0,4	4,3	1,5	-1,8
Азія	86,8	15,2	18,1	6,4	68,2
в т.ч.- Ізраїль	13,7	2,4	0,5	0,2	13,2
- Китай	3,7	0,6	6,4	2,3	-2,7
- Туреччина	32	5,6	3,8	1,3	28,2
Африка	19,9	3,5	40,6	14,4	-20,7
Америка	25,8	4,5	50,3	17,9	-24,5
Австралія	0,06	0	22,7	8,1	-22,7
Всього	571,9	100	281,5	100	290,4

Продовольчий ринок складається із продукції сільськогосподарського виробництва, продукції переробних галузей і громадського харчування, а також продукції оптової та роздрібної торгівлі, яка поставляє на ринок продовольчі товари.

Розглянемо товарну структуру зовнішньої торгівлі Миколаївської області стосовно сільгосппродукції та продукції харчової промисловості (табл.2)

Найбільшу питому вагу в структурі експорту має продукція рослинного походження — 16,77%, з них зернові культури —

11,77%. Для Миколаївської області взагалі притаманним є експорт продукції сільського господарства і продукції харчової промисловості, що відповідає виробничій спеціалізації нашого регіону. У зв'язку з цим, у структурі імпорту ці ж продукти мають невелику питому вагу — 10,4%. Важливим є те, що в цілому за результатами торгівлі в Миколаївській області спостерігається позитивне торговельне сальдо, що ще раз доводить необхідність і важливість розвитку цих видів діяльності в нашому регіоні.

Таблиця 2

Товарна структура зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією та продукцією харчової промисловості за січень-листопад 2004 року (Миколаївська область)

Товари	Експорт		Імпорт		Сальдо, тис.дол.
	вартість, тис.дол.	%	вартість, тис.дол.	%	
Живі тварини; продукти тваринного походження	1926,7	0,34	496,59	1,76	1430,11
в т.ч. - живі тварини	2,04	0,0	8,54	0,0	-6,5
- м'ясо та харчові продукти	530,75	0,09	707,69	0,25	-176,94
Продукти рослинного походження	95933,98	16,77	9175,36	3,26	86758,62
в т.ч. - зернові культури	67303,63	11,77	3413,3	1,21	63890,33
- насіння і плоди олійних культур	25039,61	4,38	337,01	0,12	24702,6
Жири та олії тваринного і рослинного походження	7825,04	1,37	14,17	0,01	7810,87
Готові харчові продукти	19070,60	3,33	19475,70	6,92	-405,1
Всього по продукції сільського господарства і продукції харчової промисловості	124756,32	21,8	29161,82	10,4	95594,5
Всього	571894,7	100,0	281473,03	100,0	290421,67

Зважаючи на це, основними завданнями нашої області є підтримка виробництва продукції сільського господарства та галузей, де ефективність напряму залежить від стану справ у сільському господарстві. Для цього необхідно мобілізувати наявні внутрішні резерви і створити сприятливі макроекономічні умови. На етапі економічних перетворень ефективність галузей сільського

господарства та розвиток переробної галузі може бути досягнута лише за умови підтримки на державному рівні. Так, останні рішення Уряду щодо підтримки сільськогосподарського виробництва та розвитку аграрного ринку дають підставу переглянути ставлення до цього основної для нашого регіону виду діяльності і забезпечити ефективне виробництво продукції сільського господарства і галузей переробки в підприємствах усіх форм власності. Удосконалення потребують і існуючі взаємозв'язки переробників і виробників сільгоспсировини. Зважаючи на можливості прийняття нових ставок імпорту по продукції переробних галузей з інших країн, основним завданням вітчизняних підприємств повинно стати зниження собівартості продукції за рахунок створення власної сировинної бази і зменшення транспортних витрат, що забезпечить їм виживання в умовах посиленої конкуренції і більш жорстких стандартів на продукцію харчової промисловості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мельник Т. Тенденції розвитку міжнародних торговельних відносин та зовнішнього сектору України // Економіст. – № 11. – 2004. – С.52-55.
2. Кандиба А.М. Зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник. – К.: Аграрна наука, 2001. – 262с.
3. Статистичний бюлетень. Економічне і соціальне становище Миколаївської області за 2004 рік.
4. Послання Президента України до Верховної Ради про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2003 році // Економіст. – № 7. – 2004. – С.76-77.